

SPRAAKWATER

Verenigingsblad SV Awater, Studievereniging voor Utrechtse Neerlandici

**MET TIPS OM JE
FRONTALE KWAB
GEZOND TE
HOUDEN**

**Interview
met Beata
Moskal**

**"Mensen groeien,
net als die taart in
de oven"**

Editorial

Beste lezer,

Voor u ligt de eerste Spraakwatereditie van het collegejaar 2023-2024! Net als voorgaande jaren hopen we dat ons verenigingsblad weer vier keer op de deurmat mag vallen, inclusief oude vertrouwde rubrieken zoals het docenteninterview en poëzie van eigen bodem, geschreven door onze eigen leden. Onze kersverse redactie bestaat ook dit jaar uit enthousiaste eerste- en ouderejaars die niet kunnen wachten om hun schrijfsels te laten zien. Op de volgende pagina's wordt iedereen voorgesteld zodat u kunt zien welke talenten er achter de stukken en het ontwerp van het blad zitten.

Hersenspingsels is dit jaar het overkoepelende thema van de Spraakwater. De hersenen zijn (naast het hart natuurlijk) misschien wel ons belangrijkste orgaan en helpen ons bij enorm veel dagelijkse dingen, van slapen tot aan het verwerven van talen. De hersenen bestaan uit vier delen, of "kwabben", die elk hun eigen functies en eigenschappen hebben om een mens te laten functioneren. Dit jaar staat elke editie één kwab centraal: te beginnen bij de voorhoofdskwab. Dit deel van de hersenen is misschien wel het belangrijkste voor ons als redactie: het helpt bij nadenken, emoties en dingen maken. Bij zo'n thema horen natuurlijk ook nieuwe rubrieken! Benieuwd naar hersenspingsels van onze eigen redactieleden en tips om de hersenkwabben gezond te houden? Lees dan vooral verder en wees verwonderd over de manier waarop de redactie hun eigen hersenen hard heeft gebruikt.

Veel leesplezier!

Groetjes,

Fleur Satter
Hoofdredacteur Spraakwater 2023-2024

Inhoud

2	Poëzie van eigen bodem
	Even voorstellen ...
4	Maak kennis met de redactie
6	De boekenkast van ...
7	Hersenspingsels
8	Boekentip
9	Ome Noam
10	Ganzen
11	Wat is er goed voor je kwab?
12	De twee kanten van ...
14	Herinneringen aan een andere stad
15	Zoemende wespen steken niet

Colofon

Hoofdredacteur	Fleur Satter
Redactie	Milou Lang Elke Bordes Sanne Lolkema Arin Almekinders Gemma van Dam Evelien Smit Jasmijn van Vlimmeren Jasper Riksen Willemijn Poppema Emma Brugman
Vormgeving	Linde Rauwerdink Jannika Uittenbogaard

Aan dit nummer werkten mee: Beata Moskal, Aniek van den Bosch, Helene van der Zouwen, Dagmar ten Katen, Manouk Jacobs

Poëzie van eigen bodem

Door Dagmar ten Katen

Je kijkt me aan
Je vraagt je af
Wat ik nu zeggen ga

Mijn ogen spreken een verhaal
Van leegte en van pijn
Je denkt te weten wat ik nu zeggen ga

Je ziet de kwellung in mijn oog
Je hoort de trilling in mijn stem
Je weet precies wat ik zeggen ga

Toch blijft het stil
Ik weet niet hoe
Ik weet niet hoe en wat

Ik weet niet wat ik zeggen ga
Hoe maak ik woorden van mijn hart?
Hoe kan jij weten wat ik zeggen ga?

Als 'k zelf niet weet wat ik zeggen moet
Dan blijf ik stil
Eenzaam en stil

Door Helene van der Zouwen

Angst

Ik ben bang
bang om te vluchten, om te vechten, om stil te staan
bang om te stoppen, te twifelen, om door te gaan
geen richting is de juiste, geen keuze is wat ik wil
en ik moet steeds weer door, maar het is een beetje veel
Maar de angst van vandaag
zal de groei van morgen zijn
kiezen om te leren
is dapper maar niet fijn

Door Aniek van den Bosch

Koning

Arthur is al een hele grote jongen
Arthur zegt niks meer aan de keukentafel
hij eist alleen nog maar en schranst zijn
erwtjes en worteltjes naar binnen

Arthur is een grote jongen behalve
als zijn pruimen uit een pot komen
dan ZULLEN ZE HET ZUUR NOG WEL VOELEN
maar hij zegt niks
hij knijpt in het hout en buigt het om
totdat er krullen ontstaan waar hij vanaf kan donderen

Arthur is nu geen grote jongen hij is
een majestueuze knul
de tafelpoten knielen voor hem neer
en zwijgend blijven ze allemaal voor hem
toekijken zullen ze
hoe hij een kuipje appelmoes opslokt zonder te knoeien
hoe hij moeders wijn niet omstoot en hij niet zonder sokken naar bed
gaat
Arthur zegt niks meer aan de keukentafel
en ze juichen hoera hoera lang leve Arthur
en lang leve zijn standvastigheid en
zijn onveranderlijkheid en zijn toewijding
en lang leve zijn oerkracht en zijn schransen
van de erwtjes en de ditjes en de datjes
Arthur is groot
maar groter dan een jongen wordt hij nooit

Even voorstellen ...

Maak kennis met de redactie

Fleur

Is begonnen aan haar derde jaar van de bachelor én derde jaar Spraakwater, dit keer als hoofdredacteur. Ze heeft een lichte verslaving aan kleding en katten en is vaak bij een concert, voetbalwedstrijd of pretpark te vinden. Vaak koopt ze nieuwe boeken om vervolgens voor de zoveelste keer aan Harry Potter te beginnen.

Elke

Houdt van water. Zwemmen, surfen, varen, zij is bij. Ook gaat ze graag naar musea en maakt het liefst met koud weer een wandeling op het strand. Ze houdt heus van lezen, maar alleen als het een kinderboek is en goed afloopt.

Jannika

Is tweedejaars en is fan van breien, moestuinieren, koken en bakken. Ook kan ze veel vertellen over straatpoëzie in Utrecht. Je maakt haar minder blij met komkommer met schil, maar des te meer met een goed gelaagde lasagne. Dit jaar gaat ze samen met Linde de vormgeving verzorgen (jippie!).

Arin

Heeft laatst voor het eerst in het openbaar een eigen gedicht voorgedragen. Er zijn veel dingen die die verzamelt, zoals souvenirtheelepeltjes, ansichtkaarten met kunstwerken erop en woorden om in diens etymologisch woordenboek op te zoeken. In diens eerste jaar bij Spraakwater heeft die er zin in om te schrijven voor echte mensen die gaan lezen wat die geschreven heeft.

Emma

Heeft inmiddels een erg druk leven gekregen. Stapje voor stapje werkt ze toe naar haar grote droom: redacteur bij NPO Radio 5. Hiervoor werkt ze ook al bij haar lokale radio-omroep als redacteur en co-host. Daarnaast schrijft ze ook columns en verhalen en heeft ze super veel zin om voor Spraakwater te gaan schrijven.

Gemma

Probeert ongemakkelijke stiltes standaard te voorkomen met nog ongemakkelijkere moppen, bezitter van een museumpas, cinevillepas, blijdorp dierentuinpas, bibliotheekpas, nog een bibliotheekpas en een etos-cadeaukaart van één euro veertien, houdt van woordenboeken en concerten, waar mogelijk los van elkaar.

Jasmijn

Is naast eerstejaars ook juf-in-opleiding aan de Pabo in Tilburg. Ze heeft een lichte obsessie met kinderboeken, wandelen in de natuur en het schrijven van gedichtjes. Verder kan ze uren vullen met verhalen over haar (honden)sport, agility, haar fantastische huisgenoten of de bizarre (maar toch leuke) dingen die je zoal meemaakt in het onderwijs.

Zit ook alweer in zijn derde jaar bij de Spraakwater. Tot nu toe heeft hij daar gedicht, gefotografeerd, geïnterviewd, gerecenseerd, taal onderzocht en vooral veel korte verhalen verteld. Hij houdt van film, koken en van jou. Ja jou, beste lezer, Jasper is wild verliefd op iedereen die de moeite neemt zijn teksten te lezen en hem te vertellen wat ze ervan vinden. Veel leesplezier dit jaar!

Jasper

Linde

Zal dit jaar helaas niet schrijven, maar heeft er daarentegen des te meer zin in om samen met Jannika los te gaan op de vormgeving. Springt, draait en danst nog steeds het liefst in de balletstudio. Houdt ook nog van koken, bakken, kunst, cultuur, lezen, kletsen en natuurlijk thee drinken (het liefst met een warm dekentje op de bank).

Sanne

Is inmiddels Awater-fossiel, maar tegelijk ook Spraakwaterbaby. Ze houdt van collage-kunst, haar 32 plantjes en alles dat verder nog groeit. Ze doet steeds vaker dingen die ze eigenlijk niet durft en dat resulteert in dichtpartijen, neuspiercings en een komende wereldreis. Hoe dan? Komt goed zeggen, en dat dan ook geloven.

Evelien

Is dit jaar de secretaris van Awater en daarmee coördinerend bestuurslid van de Spraakwater. Ze zit in haar tweede jaar en woont nu ruim een jaar in Utrecht. Ze komt van Texel en houdt dan ook veel van het strand, surfen, zwemmen in de zee en de zomer. Daarnaast speelt ze saxofoon, soms piano en is ze graag creatief bezig met bijvoorbeeld schilderen of schrijven.

Milou

Durft zichzelf beetje bij beetje een echte dichter te noemen. Ze doet ook heus wel andere dingen, zoals zwemmen, flamencogitaar spelen en wandeltochten maken. Haar obsessie met spinazie is nog steeds aanwezig, maar wel minder dan vorig jaar gelukkig.

Willemijn

Zit in het tweede jaar van haar bachelor en woont sinds kort in Utrecht. Ze danst veel en houdt van kunst in alle vormen en maten. Verder kookt ze graag, maar alleen als ze er echt even de tijd voor kan nemen. In de warme zomer is ze op haar best, dus de komende tijd is ze vooral op haar bank te vinden met een deken en een goed boek.

De boekenkast van ...

In een schattig huisje langs het kanaal woont eerstejaars Manouk Jacobs. Manouk is als vierdejaars Keltische taal en cultuur, met twee bestuursjaren voor Asterix achter de rug, al bekend in Utrecht. Maar nu mogen de Keltische studieboeken deels plaatsmaken voor haar Nederlandse. Hoogste tijd om eens een kijkje te gaan nemen in haar veeltalige boekenkast!

We worden gelijk begroet met een kopje thee, uit een mooie Efteling mok. Manouk heeft laatst nog haar boekenkast doorgenomen. Ze vertelt ons dat het haar opviel dat ze veel Middeleeuwse boeken heeft: blijkbaar toch stiekem een interesse. Maar er staan ook kinderboeken in haar kast. Zoals een Geronimo Stilton-boek over de Keltische druïden, die, zo vertelt ze ons, bijzonder veel historische vrijheden nam. Naast de boeken voor haar colleges, leest Manouk graag een boek dat je iets makkelijker weg kunt leggen. 'Voor een roman wil ik graag de tijd kunnen nemen en dat kan meestal alleen in de zomervakantie.' Ze was bijvoorbeeld bezig in Een kleine geschiedenis van de Nederlandse keuken van Jacques Meerman. Dit boek staat vol oude recepten. 'Voor mij is de Nederlandse keuken toch wel vooral aardappelen, groenten, vlees en stampot. Dus ik was wel benieuwd of dat beeld klopte.' 'En?' vroegen wij. 'Nog niet, maar ik ben ook nog niet bij de aardappelen aangekomen, die zijn nog niet in Europa geïntroduceerd.' Ook in dit boek

kwamen de Kelten toch weer om de hoek kijken. En ook hier is Manouk niet erg onder de indruk van de historische correctheid; 'Hij zei een paar dingen waarvan ik dacht, ehh... nee.'

Manouk houdt meer van het lers dan het Welsch, de twee Keltische talen die je leert. Eén reden: de harde g in het Welsch. 'Als Brabander is dat moeilijk te produceren. Het lers heeft juist eerder een zachte g.' Ze laat ook zien dat ze nog een aantal lers-talige boeken in haar kast heeft liggen. In haar boekenkast pronkt ook nog een lerse vertaling van Harry Potter: een taal die Manouk graag nog wil leren, 'maar eerst mijn scriptie afschrijven!'

Zonder Keltisch was Manouk nooit Nederlands gaan studeren, zegt ze. Door het Keltisch is Manouk steeds meer verbanden in talen gaan zien, waardoor

bijvoorbeeld het Nederlands een stuk interessanter werd dan eerst gedacht. 'Het is toch een fascinatie voor taal die je blijft houden.' Tot nu toe bevat het: een relaxte sfeer, aardige mensen en een actieve vereniging, en een leuk introductiekamp!

Als we haar vragen naar een boek, met een speciale emotionele waarde vertelt ze dat ze de editie van een boek in haar kast heeft staan, die ze het eerst gebruikte bij haar studie Keltisch. 'Dat is een heel schattig boekje, maar daar is wel menig traan over gelaten. Vooral omdat het zo'n moeilijke taal is.' Heeft ze ook een vrolijker boek in haar kast staan? Zeker. Om het boek Spoedcursus Humor kan ze veel lachen, terwijl ze ook nog eens over humor leert.

Door Elke Bordes en Gemma van Dam

Als we nog wat langer naar haar boekenkast kijken, wijst ze ons een boek aan dat ze van een vriend heeft geleend. Het gaat over hoe je je concentratievermogen verliest door je telefoon. 'Maar daar ben ik eigenlijk nog niet aan toegekomen. Dus dat is ook wel ironisch.'

Na lang kletsen nemen we afscheid van Manouk. Hopelijk zien we haar snel weer bij een awateractiviteit en kunnen we smikkelen van iets lekkers uit haar middeleeuwse kookboek.

“Dat is een heel schattig boekje, maar daar is wel menig traan over gelaten.”

Hersenspinsels

Soms zijn er dingen die de wereld doet waarvan je denkt: 'Goh, dit is eigenlijk heel vreemd'. En dat is zeker niet altijd negatief: vaak worden dingen pas complex als je er écht over na gaat denken. In deze rubriek spint een redactielid die gedachtes uit, om ze daarna weer snel te kunnen vergeten. Vandaag: over hoe je eigenlijk altijd mensen kent die mensen kennen.

Elke maandagavond is het Eetclub met Marieke&Sanne. Dat is naast reuzegezellig ook altijd een goed moment om even bij te praten, en er zijn meestal gasten aanwezig. Afgelopen week liep mijn huisgenootje Ian toevallig binnen en al snel kwam die erachter dat die onze wekelijkse eetclubgast via diens studievereniging kende. Dat soort dingen gebeuren wel vaker in de studentengemeenschap waarin ik mij beweeg; het is een kleine wereld en iedereen heeft wel huisgenoten, vrienden – van vandaag of juist van vroeger – die buurmannen, kappers of bekenden van elk ander willekeurig kaliber blijken te kennen. Zo kwam ik erachter dat mijn werkgroepgenootje uit Groningen geschiedenisles had van een oom van mijn vader en dat de enige drie mensen die ik ken uit Tilburg allemaal bij elkaar in de klas gezeten hebben.

Marieke vertelde als sociologe-in-spé dat eigenlijk iedereen in de wereld met zes connecties verbonden is aan elkaar – dit heet ook wel de six degrees of separation theory. Het kan dus zo zijn dat iemand uit mijn familie vrij dicht bij Mark Rutte staat, en zelfs dat één van mijn huisgenoten binnen zes connecties verbonden is met iemand die in Thailand woont. Het fascinerendste aan dit alles vind ik bovendien dat ik er vaak toevallig achter komt dat ik connecties met iemand deel. Dus: hoeveel mensen zouden in mijn kring met elkaar verbonden zijn als ik écht alles in kaart brengt? Dit zou bijna een compleet spinnenweb aan interpersoonlijke relaties op moeten leveren. Deze gedachte geeft me eigenlijk de neiging iedereen die ik tegenkom te ondervragen op deze connecties, zodat ik precies weet wie wie kent en waar ik welke mensen tegen het lijf kan lopen (of juist: ontlopen). Stof tot nadenken, als je het mij vraagt.

Door Sanne Lolkema

Boekentip

Vreugde der wet - Pearl Abraham

Door Willemijn Poppema

Nieuw in de Spraakwater is dit jaar De Boekentip. In deze rubriek wordt van alle prachtige, bijzondere en overweldigende boeken die de redactie de afgelopen tijd gelezen heeft, er één boek uitgekozen om aan jullie te 'tippen'.

In deze editie is dat Vreugde der wet, een roman uit 1995, geschreven door Pearl Abraham. Het boek telt 341 pagina's waarop Abraham het leven van de Joodse Rachel Benjamin heeft beschreven. Rachel wordt in 1960 geboren in een chassidische gemeenschap in Amerika en is de oudste dochter in een gezin van zeven. Voor Rachels ouders is hun geloof het uitgangspunt van alles, maar voor Rachel is er meer dan dat. Ze ontwikkelt een steeds kritischer blik op de normen en waarden van haar ouders en begint zich beetje bij beetje meer in de buitenwereld te interesseren. Hierdoor raakt de relatie met Rachels moeder ontwricht en alle stabiliteit in het gezin lijkt te verdwijnen.

**"Tussen de regels door
ervaar je namelijk ook
het veilige gevoel
van een hechte groep
mensen, waarin
iedereen altijd voor
elkaar klaar staat."**

Ondanks dat het verhaal vooral de kwalijke kanten van Rachels strenggelovige gemeenschap belicht, heeft Abraham dit boek niet als een kritiek bedoeld. Tussen de regels door ervaar je namelijk ook het veilige gevoel van een hechte groep mensen, waarin iedereen altijd voor elkaar klaar staat. Abraham opent hiermee de discussie binnen en buiten haar gemeenschap. Vreugde der wet is een boek dat daarom niet alleen gaat over het loslaten van je geloof en eigen keuzes durven maken: het gaat ook over het belang van het om je heen hebben van een hechte en vooral liefdevolle gemeenschap. Mocht je nog op zoek zijn naar een boek om de komende koude wintermaanden in weg te kruipen, dan zou ik je Vreugde der wet van harte aanraden!

Ome Noam

Een gevoelig gedachte-experiment

Door Jasper Riksen

Ome Noam heeft over best wel wat dingen nagedacht in zijn leven. Hij is een man die volgens mij over alles wel een mening heeft of kan vormen. Dat klinkt misschien wat irritant, maar zo zie ik het helemaal niet. Het betekent juist dat ik hem alles kan vragen waar ik over twijfel. Ik ben daarbij ook niet bang dat hij mij een sukkel vindt, omdat hij me altijd serieus neemt. Ome Noam heeft ooit gezegd dat ik alleen maar slimmer kan worden door vragen te stellen en dat ik dat vooral moet blijven doen. Ik ben nu ook weer onderweg om hem wat te vragen. Kom maar mee!

Ome Noam is een oude man. Zijn verwarde grijswitte haar omkranst een vriendelijk, rond gezicht. In het midden glinsteren twee scherpe ogen achter een grote bril. Hij begroet mij zoals altijd hartelijk: 'Ha die Jasper! Zit je weer eens met iets in je maag?'

Mijn maag? Ik dacht dat ik met iets in mijn hoofd zat, maar ome Noam heeft mij ooit al eens verteld dat taal niet heel precies werkt. Er is misschien wel zoets als een universele grammatica- met allemaal regels en parameters en zo- maar de taaluiting zelf hoeven niet logisch te zijn om te kloppen. Vaak wordt er toch iets heel anders bedoeld dan wat er daadwerkelijk gezegd wordt. Het heeft allemaal met de maatschappij te maken en hoe de taal daar een product van is.

'Ja, ome Noam. Ik vroeg mij af wat nou daadwerkelijk het verschil is tussen emoties en gedachten? Heeft u enig idee?'

De oude baas is even stil; hij is niet iemand die er zomaar wat uitflapt zonder de dingen een beetje overdacht te hebben.

'Emoties en gedachten, hé?'

Ik knik.

'Nou, ze zeggen dat een bepaalde plek in de hersenen, de voorhoofdskwab, verantwoordelijk is voor allebei. Dus de twee liggen sowieso dicht bij elkaar. Wat denk je zelf dat de twee onderscheidt?'

'Ik weet gewoon dat ik het ene denk en het andere voel,' zeg ik, schouderophalend.

'Weet je dat, ja?'

'Ik denk het...'

Met een vaag glimlachje blijft ome Noam mij aankijken.

'... of ik voel het...,' flap ik er achteraan terwijl zijn glimlach groter wordt. 'Zie, dat bedoel ik! Ik weet niet wat het verschil is. Het gaat allebei op een bepaalde manier over iets weten. Ik heb alleen het idee dat gedachten meer in mijn hoofd zitten en emoties meer in mijn lichaam. Maar dat kan dus niet want het zit allebei in mijn hersenen.'

'Ja, heel goed, heel goed. Nu, waarom had je dat idee?'

Ik denk even na.

'Nou... ik kan bijvoorbeeld verliefd zijn en dat in mijn buik voelen, of een heel heet voorhoofd krijgen als ik boos ben of me schaam... en een krop in mijn keel! Blijdschap merk ik dan vaak weer in het trillen van mijn vingers, of soms zelfs mijn hele lichaam, en mijn mond die maar blijft glimlachen.'

'Onwillekeurig! Ja dat zijn mooie gevoelens,' knikt de grijsaard. 'Maar denk je niet dat al die dingen reacties zijn van je lichaam op je gedachten? Of op je gevoelens als je het zo wilt noemen.'

Mijn hoofd kraakt als ik probeer te begrijpen wat ome Noam zegt.

'Wacht even hoor, wat zegt u nou? Is er nou wel of niet een verschil tussen de twee?'

'Wat denk je zelf jongen?'

'Ik denk dat ik niet meer na wil denken...'

Ome Noam lacht.

'Zo voelt het soms wel, hè?'

Ganzen

Door Milou Lang

Mijn neus is koud, en toch, deze oktober was de warmste oktober ooit gemeten. Wat een manier om elke maand af te sluiten. Als je dan geen gelukkige burger wordt weet ik het ook niet meer.

Is dat haar? Ja, die jas, in de kiloshop gekocht. En dat shirt, gestolen in een winkel tijdens onze chaotische tienertijd. Alles één keer uitproberen. Er zit nog steeds een botervlek op dat shirt, we hadden slagroomtaart gemaakt. Nu zou ik het niet meer durven stelen. Beter zo. Mensen groeien, net als die taart in de oven. Misschien ben ik zelf wel het bakpoeder van mijn eigen slagroomtaart. Maar wat is dan de slagroomtaart? Het leven? Daarvoor houd ik te weinig van slagroomtaart. Misschien brownies. Zit daar wel bakpoeder in?

'Hey, hoe is het?'
Ze zegt het bezorgd. Ja, ik voel een frons op mijn voorhoofd. Hoe

leg je uit dat je jezelf met taart aan het vergelijken bent?
'Goed, goed, was even in mijn hoofd verdwaald.'
Mooie witte wolkjes komen uit haar mond. Ze is altijd zo mooi, irritant eigenlijk. Die lippen zo vooruit, een perfect silhouet. Oh ja, ik moet het terugvragen.
'Hoe is het met jou?'
'Goed, naja, moe. Ik maak het altijd te druk voor mezelf, maar dat weet je.'
Ja, ik denk niet dat ze daar ooit mee op zal houden. Fijn dat zij al heeft bepaald dat we door het park gaan lopen.
'... die ene jongen in de trein weer tegengekomen. Maar we zouden het hebben over ons.'

Wat zal ze gaan zeggen? Heeft ze door dat ik dan alles fout heb gedaan? Heb ik eigenlijk iets fout gedaan? We moeten alleen kijken of we vooruit kunnen komen. Waarnaartoe? Moet je dat van tevoren weten bij een vriendschap, waarnaartoe? Moet je dat überhaupt ooit weten?

Zijn er mensen die dit soort dingen wel weten?

'Hoe voel je je nu?' Ze stelt pijnlijke vragen. Ik kan eerlijk zijn..
'Je hebt mijn hart gebroken, denk ik. Ik weet niet hoe mensen dat in dit soort situaties noemen, maar het steekt in mijn borstkas als ik eraan denk en ik weet niet wanneer dat overgaat.' Straks moet ik nog janken. Daar heb ik eigenlijk wel zin in.
'Wil je me wel zien?'
'Ja, maar het doet wel pijn.' Ik heb steeds de neiging in je schoot te kruipen en je daarna te slaan. Gelukkig heb ik dat niet hardop gezegd. Misschien had ik dat wel moeten doen.
'Is er iets wat ik kan doen dat helpt?'
Waarom blijft mijn brein altijd leeg op dit soort momenten. Mijn vuilnisbuitbrein verandert in een vissenkombrein met één vis zonder hersenen. Heb je helemaal niets aan.
'Ik weet het niet. Ik hoop dat het minder wordt met de tijd.'

Ganzen, dat geluid kan ik wel herkennen. Zij kijkt ook naar boven. Op weg naar het zuiden. Is dat het zuiden? Vast wel. Jaloersmakend, zo zachtjes door de lucht te zweven, moeiteloos van opstelling te verwisselen. Vallen hun harten soms ook in stukjes uit elkaar? Hoeveel zouden het er zijn?

'Ik zeg honderd.'
'Ik zeg meer.'

Wat is er goed voor je kwab?

Door Emma Brugman

Hallo lieve Awateraars, Spraakwater hier. In deze rubriek nemen we je ieder blok mee langs de kwabben die centraal staan in deze blokken en vertellen we je informatie over deze kwabben. Zoals al in de editorial bekend is gemaakt, zullen we het in dit blok hebben over de voorhoofdskwab. Wat is het en hoe kan je het beste voor deze kwab zorgen? Lees verder en kom erachter.

De voorhoofdskwab, ook wel frontale kwab genoemd, is een gebied in de hersenen van gewervelde diersoorten. De frontale kwab zit dus niet alleen in de mens. Wel is het zo dat de frontale kwab bij mensen veel groter en complexer is, wat tot gevolg heeft dat mensen complexere taken kunnen uitvoeren. De voorhoofdskwab speelt een rol bij het aansturen van willekeurige, doelgerichte bewegingen, maar is ook bij veel psychische functies betrokken, zoals de zelfbeheersing, het beoordelingsvermogen, de rede, onze spraak en het kortetermijngeheugen. Ook helpt het bij het reguleren van emoties. Het zorgt ervoor dat je weet wat sociaal acceptabel is en wat niet. Wanneer je bij je schoonouders aan tafel zit en je maakt een ongepaste opmerking, weet je nu dat dat de schuld is van je frontale kwab. Daarnaast helpt het je met opletten. De voorhoofdskwab is dus iets om zuinig op te zijn!

De hersenen van de mens zijn onderverdeeld in drie horizontale regio's (voor, midden, achter). De voorhoofdskwab zit, zoals de naam al weggeeft, in het voorste deel. Daarnaast zijn de hersenen ook onderverdeeld in twee helften, die men met de moeilijke benaming hemisferen aanduidt. De frontale kwab zit zowel in de linker- als de rechterhelft. Sommige van de bovengenoemde functies worden voornamelijk gecontroleerd door de linkerhelft, andere juist door de rechterhelft. De voorhoofdskwab van ieder mens heeft een dominante helft. Bij de meeste is dit links, bij sommige is het rechts.

Soms kan het zo zijn dat bepaalde functies van de voorhoofdskwab niet goed werken. Dit kan verschillende oorzaken hebben. Een veelvoorkomende oorzaak is een beroerte. Minder veelvoorkomende oorzaken zijn dementie, herseninfarct, hersenverlamming, bepaalde hersenziekten, infecties en de ziekte van Parkinson. Gelukkig zijn dit oorzaken die niet vaak voorkomen bij studenten en twintigers. Toch is er nog een belangrijke oorzaak van hersenschade die juist vaak bij onze leeftijdsgenoten terug te vinden is: alcohol. Alcohol is een hele belangrijke boosdoener wat betreft je frontale kwab die grote en langdurige schade kan veroorzaken.

Wat kan je zelf doen om je frontale kwab gezond te houden? Een belangrijke vraag met een leuk en vrij simpel antwoord. Je kan je frontale kwab gezond houden door hersentrainingspelletjes te spelen. Natuurlijk het liefst op papier, hoewel het ook helpt om op je telefoon in de trein te doen. Daarnaast helpt het ook om lichamelijke oefeningen te doen. Als je je niet geroepen voelt om marathons te rennen, wees niet getreurd: juist matige inspanning levert de hoogste resultaten op. Bij zowel de hersentrainingspelletjes als bij matige lichamelijke inspanningsoefeningen helpt het, voor optimale positieve gevolgen, om een routine op te bouwen. En als laatste, waar niet iedereen blij mee zal zijn, helpt het sowieso ook om bij de kroegentochten iets vaker 'nee' te zeggen tegen alcohol en 'ja' tegen een frisje.

De twee kanten van ...

Het is maandagmorgen en we treffen Beata Moskal op haar werkkamer op de Trans. Na de vierde 'Heb ik al gezegd hoe leuk ik het vind dat jullie mij vragen voor dit interview?' kijken we elkaar aan: dit is een enthousiasteling. We spreken Beata over haar ervaringen als nieuwe docent op de Universiteit Utrecht, onderzoek en (on)mogelijkheid, haar kinderen en puzzelen.

Aangezien Beata een nieuw gezicht is op de Universiteit Utrecht, vroegen we haar hoe ze tot nu toe de sfeer heeft ervaren als docent in onze Domstad. 'De sfeer is hartstikke leuk. Over het algemeen durven de studenten hier veel vragen te stellen en zijn ze erg open. Daar houd ik juist van.' Beata vertelt ons dat ze als docent heeft gewerkt aan universiteiten in Duitsland en de Verenigde Staten. Hierbij benadrukt ze het grote verschil in cultuur tussen de studenten. Dat Nederlandse studenten in haar ogen een stukje onbeleefder zijn dan Amerikaanse of Duitse studenten, beschouwt Beata als iets positiefs: 'Ik heb liever dat opmerkingen recht door zee zijn. Als je ergens het nut niet van inziet of iets niet snapt, geef het gewoon aan!'

Wat voor student was Beata eigenlijk zelf in haar studententijd? 'Ik was geen voorbeeldstudent. Bij de filologiesectie in Leiden stond ik bekend als het zwarte schaap dat altijd drie minuten te laat aankwam met een kopje koffie in haar hand.'

Na haar BA en MA in Leiden te hebben afgerond, vertrok Beata voor haar dissertatietraject naar de Universiteit van Connecticut en werkte ze zes

jaar als postdoc aan de Goethe-Universität in Frankfurt am Main. Hierop volgde een besluit om de academische wereld te verlaten, maar ze kon toch niet wegblijven. Haar vorige onderzoek was een taalvergelijkend onderzoek naar mogelijke en onmogelijke patronen. Ze toont ons in concrete voorbeelden het conflict tussen zienswijzen: er zijn bepaalde patronen die niet in de talen van de wereld voorkomen. Binnen de aannames van de generatieve taalkunde is er ruimte om deze patronen uit te sluiten als mogelijke patronen. De functionele taalkunde daarentegen stelt dat deze patronen niet moeilijk zijn om aan te leren en daarom verwacht men dat ze weldegelijk voorkomen. 'Er is eigenlijk niets moeilijks aan deze patronen vanuit een functioneel perspectief. Ik durf te wedden dat ik het mijn kinderen zo aan kan leren.' Na een kleine stilte zegt ze lachend: 'Dat is eigenlijk best de moeite waard om een keer te doen.' Collega Marijke de Belder, die inmiddels ook een van de stoelen in het kleine kantoor op de Trans ingenomen heeft, moet hierom lachen. 'Ik denk niet dat dit door het Ethisch Comité komt.' Beata vertelt dat vooral haar onderzoek binnen de morfologie bekend is, maar dat ze, als fonologe, ook heel geïnteres-

seerd is in het grensgebied tussen de fonologie en de morfologie. 'Ik houd ervan om de fonologie niet te vergeten en deze nog een beetje beter in te zetten.' Ze geeft aan dat ze naast deze taalvergelijkende invalshoek ook interesse heeft in ander onderzoek. 'Momenteel zit ik een beetje op een scheidslijn tussen onderzoek. Ik vind het – zoals velen met mij vermoed ik – interessant om de ontwikkelingen rond Natural Language Processing Models, zoals ChatGPT, te volgen. Een extra dimensie daarbij is dat ik nu lesgeef bij de opleiding Nederlands. Ik vind het

Door Jasmijn van Wimmeren en Sanne Lolkema

gaaf om zo diep op het Nederlands te focussen, dat heb ik eigenlijk nooit eerder gedaan.'

In relatie tot het thema van deze Spraakwater vroegen we Beata hoe het gesteld is met haar voorhoofdskwab: is deze meer rationeel of emotioneel van aard? Na het benadrukken van de pracht van het woord kwab, geeft Beata haar beschouwing op het bewustzijn. 'Ik ben ervan overtuigd dat een onderbuikgevoel op zowel emotioneel als rationeel vlak verbonden met elkaar is. Vroeger zou ik hebben gezegd dat het rationeel denken bij mij de boventoon voert, nu zie ik echter in dat ik meer emotionele besluiten heb genomen dan ik voorheen dacht. Dit bestempelde ik alleen niet als emotioneel, maar als mijn intuïtie. Inmiddels geloof ik dat intuïtie ook niet puur emotioneel is: het is een onbewuste combinatie van zowel ratio als emotie, verborgen in je onderbuikgevoel. Wat je daaraan hebt? Als je niet zo goed weet wat je moet doen, ga er dan een nachtje over slapen. De rest gebeurt dan vanzelf.'

Ook in het doen van haar onderzoek speelde onderbuikgevoel een rol, volgens Beata. 'Toen ik bezig was met mijn onderzoek heb ik meer dan tachtig verschillende grammatica's geleend bij een heleboel bibliotheken. Deze boeken heb ik op een stapel gezet en steeds maakte ik aantekeningen over opvallende patronen. Terwijl ik dat deed vond ik ook dingen waar ik helemaal niet op zoek naar was, want mijn onbewustzijn herkende een patroon.' Verder legt Beata uit dat ze in haar docentschap de emotionele kant van

haar kwab terugziet. 'In plaats van dat ik altijd iets uitdraag, probeer ik in het perspectief van de student te gaan staan. Hoe kan je iets overbrengen op een manier die begrijpelijk is voor studenten? Dat werkt ook zo in onderzoek: als je vastzit in het ene theoretische perspectief, bekijk je gewoon de andere kant.'

Nadat we een inkijkje hadden gekregen in Beata's theorie over haar onderbuikgevoel, waren we benieuwd wat ze zoal onderneemt om haar voorhoofdskwab te blijven trainen. 'Ik houd van wandelen in de natuur, maar daar blijft het bij qua sporten. Daarentegen houd ik er wel van om mijn hoofd te trainen, zoals puzzelen, bordspellen of iets bouwen met Lego.' Naast gekleurde bouwsteentjes beschrijft Beata ook haar andere hobby, namelijk het verzinnen van verhalen. 'Al twintig jaar heb ik de ambitie om een boek te schrijven. Ik ben ooit eens begonnen met schrijven, dus wie weet of er in de toekomst nog iets verschijnt.' Wij wachten in ieder geval in spanning af...

"Ik durf te wedden dat ik het mijn kinderen zo aan kan leren."

Afsluitend gingen we, geheel volgens traditie, na of Beata nog raad had voor onze Awatearaars. 'Wees altijd nieuwsgierig. Het maakt niet uit hoe gek of onbelangrijk het is, zorg dat je altijd dingen blijft vragen aan de mensen om je heen. Uiteindelijk is een studententijd een periode waarin je enorm groeit, ook al voelt dat misschien niet altijd zo. Blader als ouderejaars maar eens door de aantekeningen van je eerstejaarsvakken. Zo kom je erachter hoeveel je al bent gegroeid, dat kan je verder motiveren om nog meer te groeien. Zelfs na je studententijd blijf je groeien, in ieder geval tot je achten-dertigste, voor zover ik weet.' Tot slot sluit Beata af met een wijs advies aan alle Awatearaars: 'Doe altijd iets waar je enthousiast van wordt. Als je iets gaat doen waar je hart niet gelukkig van wordt, probeer dan niet te gaan duwen. Gewoon lekker genieten!'

Herinneringen aan een andere stad

stap in aan het andere uiteinde van de trein
ga naar de andere kant van het gangpad
zit een keer verkeerd om zodat je achteruit gaat
voor een nieuw perspectief op de voorbijrazende weilanden
luister muziek die je toen nog niet kende

stap uit op een ander deel van het perron
neem een andere trap
neem een andere deur
neem een andere uitgang
loop naar de fietsstalling want
neem de fiets en loop niet
om minder lang bij de omgeving stil te moeten staan

kom toch langs die ene plek
kijk weg om geen bekenden te zien

en dan ben je er voorbij
begint je nieuwe leven
met een nieuwe broodtrommel
een nieuwe laptopshoes
een nieuwe etui
driehonderd meter verderop

je zit op het bankje waar je nooit op durfde te zitten
haalt een ander broodje
bij een andere albert heijn
stapt een andere boekwinkel binnen

je wijst de plekken aan waar je hebt gespeeld
voelt je hart net wat te snel kloppen bij de herinnering
loopt door alsof het normaal is
want het is een heel gewone plek
met alleen voor jou toevallig wat betekenis
diezelfde boom staat er nog

je betreedt een ander steegje
met een andere stank
loopt langs de ijskraam waarvan je in het begin al had gepland
om met vrienden spontaan een ijsje te halen
en het nooit hebt gedaan
maar nu een nieuwe kans hebt
met nieuwe vrienden
en nieuwe ijsjes

Door Arin Almekinders

Zoemende wespen steken niet

Het was een zonnige zaterdagmiddag en ik was op de verjaardag van mijn nichtje. Terwijl ik het geklets van mijn tante aanhoorde, nam ik een slok van mijn ijskoude cola en probeerde ik te doen alsof ik luisterde. Maar toen, vanuit mijn ooghoek, zag ik hem aan komen vliegen: de wesp. Zoemend landde hij op de rand van mijn glas. Hij begon aan een afdaling om een slokje van mijn heerlijke drankje te nemen, maar tijdens zijn gewaagde poging kwam hij met een grote plons in mijn glas terecht. Mijn opa, groot dierenliefhebber, had de wesp ondertussen ook gesignaleerd en riep: 'Red hem! Red dat arme beestje!' Daar dacht mijn insectenhatende tante echter heel anders over: 'Snel! Een bierviltje erop en schudden!' Toen stond ik dus voor een groot dilemma. Enerzijds voelde ik wel wat voor het uitmoordingsidee van mijn tante; dat zwart-geel gestreepte mormel was tenslotte zelf in mijn glas gevlogen en zal ook niet erg vrolijk zijn wanneer hij er weer uit zou komen. Ik wilde liever niet het risico lopen dat hij vervolgens zijn frustraties op mij zou uitleven. Anderzijds begreep ik mijn opa ook; Willy de Wesp was ook maar een onschuldig insect dat zich in zijn behoeften wilde voorzien. Moest dit kleine misstapje dan gelijk zijn dood betekenen? Was het wel zo eerlijk om hem slachtoffer van mijn wespenangst te maken? Opeens dacht ik aan Brian, hoofdpersoon van het boek Zomervacht, dat ik recent had gelezen. Brian is een rustige jongen die een beetje rondzoemt op zijn brommer en verder niemand kwaad doet. Pas als hij zich echt bedreigd voelt, kan hij scherp uit de hoek komen. Wanneer het tot dit moment komt, heeft dat een vervelende situatie als gevolg, maar door zijn listige vader krijgt Brian een tweede kans. Die hij volkomen verdient overigens; het is een goede jongen die in zijn impulsiviteit en onmacht een onomkeerbaar foutje heeft gemaakt. Brian verdient naar mijn mening dus zonder twijfel een tweede kans. Waarom deze wesp dan niet? Met deze gedachte besloot ik dan ook om de cola-dief het voordeel van de twijfel te geven. Ik kieperde de inhoud van mijn glas in een plantenbak op veilige afstand van mijn tante en de ietwat plakkerige en geschrokken wesp maakte dat hij wegkwam. Vlieg maar snel, Willy, en maak niet nog eens dezelfde fout. Niet iedereen gunt je een tweede kans.

Door Aniek van den Bosch

Spraakwatererval

Sofja Volkova
'Oké, deze stift is ook moe.'

Marijke de Belder
'Je kan het niet begrijpen, dat is de essentie.'

Tim Vergeer
'Ik ga 'm niet in het Italiaans voorlezen, want... dan gaan jullie allemaal huilen.'

